

ביצה פרק ראשון ביצה

קבו א מיי פ"ג מהל' יו"ט הלכה ט"ו
סמך לאון עה טו"ש"ע א"ח
סימן תקי סעיף ה'
קבו ב ג ד מיי שם
הלכה י"ב סמך של
טו"ש"ע א"ח סימן מקד
סעיף ה' :

רבינו הנגאל

מתנ"י בית שמאי אומרים
תבלין נידובין במדוך של
עין ר"ב. אמר רב יהודה
אמר שמואל הילכתא כל
נידובין נידובין כדרכן
ואפילו מלח. דקיי"ל כר'
מאר דאמר לא נחלקין
על כל הנדובין שנידובין
כדרכן ומלח עמה, לא
נחלקין אלא לרוך המלח
וכתו"ל הלל אומרים נידוך
בכל וכלל דבר ואפילו
לקידיה. א"ל רב לרב
שמע קל בוכנא ודוך, כלומר
ובית הלל אומרים נידוך
עשה שני, הטת איתתא
של צדה ודוך. רב ששת
שמע קל בוכנא ודוך, רב ששת
ציל קליה, אמר כיון דציל
קליה לא אצלו ודכו,
וחבלין מנבח קליהו, והאי
לא מנבח קליה לאו
מביתו הוא. ת"ר אין
עושין טיטני ואין כותשין
במכתשת. תרתי קחני
אין עושין טיטני אבל
במכתשת כותשין, והדר
תני אין כותשין במכתשת
קשין אהרין, ופוקתין
הכי קחני אין עושין
טיטני, מיט לפי שאין
כותשין במכתשת, ופריק
רבא ואמר הא דתניא אין
כותשין במכתשת גדולה
אבל כותשין במכתשת
קטנה לידן, אבל לבני
[ארץ] ישראל אפילו
במכתשת קטנה לא,
כדתניא אין עושין טיטני
ואין כותשין במכתשת.

בית הלל אומרים תבלין נידובין במדוך של אבן. ומימה דמשמע
הכל דתבלין מותר לדוך בלא שני ובמסכת שבת (דף קמא,
שס) קאמר פלפלין צקתא דסקינא חדא חדא שרי תרי תרי אסירי וכי
תימא דיש חילוק בין פלפלין לתבלין זה אינו דצהדיא קאמר בתוספתא

עלה דהכא פלפלין הרי הוא תבלין
וי"ל דהתם מיירי בשבת א' ודע
דשמעתא דהתם מיירי בשבת א' דלס
רוהה לומר דז"ט היה לו לפרש
דכפירש ר"ח והכא מיירי בז"ט וא"כ
שרי כדרכו ואפי' במדוך של אבן
אבל מלח של יס צריך שינוי לדוך
אותו גרעין גרעין אבן א' שלניינוני'
אין צריך שני הואיל והוא עשוי
בז"ט אדם:

איכא בינייהו דידע בו' בעי
לבשו"י. דללישנא קמא
צעי שני וללישנא בתרא לא צעי שני
אי נמי צהאי שאינו מפיג טעמו ולא
ידע דללישנא בתרא צריך שני
וללישנא קמא לא צריך שני ופסק
ר"י שיש לאסור בכל ענין דלאלין
לחומרלא אע"ג דבשל סופרים הלך
אחר המיקל' ולא וכלל אחד ואחד
יש קולא וחומרלא מכל זד עבדין
לחומרלא ומיהו שומין מותר לתקנם
ז"ט בלא שני מפני שמתקלקלין
ביותרו אס יעשה אותן מערב יו"ט
ועוד דלמתינון א' דרוח רעה שורה
עליהן כשנטמנין צלילה ומיהו מהאי
פיסקא לא נפיק לן מידי דהא קי"ל
כשמואל צקטון דכל הנדובין נדובין
כדרכן וכדמתיא דמייתי בר מנלח שלמי'
אלווי דרך שני מעט וכן פסק רב
אלפס דהואיל א' ואלו גררי אמוראי
אליצא דהאי צרייתא אע"ג דבמתני'
פליגא עלה קיימא לן כברייתא וכן
פסק רב יהודאי גאון בהלכות פסוקות
וכן יש מנהג הלכה למעשה דרך
מלחא תליא צאשלי ברצני ומ"מ
אסור לטחון פלפלין צרמים שלהם
משום דמחזי כעובדא דחול כשטוחנין
צרמים שקורין מוליני"ט צלע"ו
דציאתא צפ"צ (דף כ"ג.) אבל במדוך
של אבן מותר לדוכן בלא שני ואף
לפירוש המוספות דלאלין לחומרלא
מכל מקום שמא דפלפלין מותרין היכא
ללא ידע מאי קדרה צעי לצשולי

מקשרי אלצטוטיו. ולא צכפו: **מתנ"י** מדוך. הוא צוכנא א' שמכין
בו כדרכו ואין צריך שני. אבל במלח במקום שיש מלח גסה צפך
של חרס ידוכו ולא צמדוכה: או צעץ פירו. קף גדולה שקורין
פוקי"א דמלח צעי שניו' ובגמרא מפרש טעמא: והמלה צמדוך של
עץ. שני צעי אבן סגי צהאי שניא
והוא: **גב' כל הקדרות.** כל מיני
תבשיל צריכות מלח הלכן מאתמול
הוא ידע דאיבעי ליה לדוכה: ואין כל
הקדרות צריכות תבלין. ואדם אינו
ידע מה יעלה בצלו לאכול מחר:

מפיגין טעמן. ממירין טעמן אס
ידוכן מאתמול. ריחו לא נמר (ירמיה
מת) מתגרמינן לא פג: **ידע**
מאתמול מאי קדרה צעי בשולי.
ללישנא קמא צעי שני ללישנא בתרא
לא צעי שני: אי נמי תבלין של
מוריקא איכא צינייהו שיש קדרה
שמתבלין אותה צרכוס ואינו מפיג
טעמו אס נדוך מצעוד יוס והוא לא
היה ידע מה יבשל מחר ללישנא
בתרא צעי שני ללישנא קמא לא
צעי שני: **עמסה.** מלח ותבלין
א' כאלה: לא נחלקו אלא לדוכה צפני
עמסה. כדרכה כשאר תבלין: צפך
וצעץ הפרו. על ידי שני ולא
כדרכה וללי דיינו דבר מועט: כל
דבר סלקא דעסן. ואפי' דבדר שאין
ניטל בשבת: לל דבר. ואפי' לקדרה
ועל כרחק כדרכה אמרי' ככל דרך
שיטת הש"ס דעל מה נחלקו דומיא דלא
נחלקו קאמר לא נחלקו על התבלין
ומלח כאלה צמדוכין כדרכן על מה
נחלקו לדוך כדרכה על מלח צפני
עמסה צפ"ס אומרים צפך צשני ועוד
מתמיר לללי ולא לקדרה וצ"ה אומרים
לכל דבר נדוכית כדרכה ולא הוצרך
לפרש שכבר פירש: כי דייכס. מלח:
אללי אללווי ודוך. הטת המדוכה על
זדה דסבר כשמואל דלמר נידוכת
כדרכה צמדוך של אבן ומיהו שני
וזוטא צעי לשנוי: קל צוכנא. צמדוכת
מלח: האי לאו מגויה דציפאי הוא.
ידע איני שאין זה צחון צימי
שאסרתי עליהם לדוך צמדוך של אבן
בלא שני: דהוא ללי קליה. ואילו
מכה א' צהשטמה צאלכסון לא היה
קולל לללי: **ודילמא תבלין הו.** שאין
צריכין שני: **נצוהי מנבח.** א' כשהן
צמדוכה כמנבחיס קרוישינ"ט: אין עושין טיטני. ז"ט טעורה גדולה הוא
שבותש החטין עד שנחלקיס א' לארצעה דלמרי' צמו"ק (ד"י א':) סרסי.
שני צרמים יש כאן לא זה דומה לזה קחני אין עושין טיטני הא חלקא
ודייסא שפיר דמי דאין ערסון מרובה והדר תני אין כותשין כלל: **וליימא**
אין כותשין. ואנא ידענא דתו לא מתענד טיטנא: סתם מכתשת
היינו גדולה: **אבל קטנה אימא שפיר דמי.** אפילו טיטני: קא
משמע לן. אין עושין טיטני כלל לפי שאין כותשין שום כתישה
צמכתשת. וכן מכתשת על כרחיך לא שנה גדולה ולא שנה קטנה
מתפ"ה ירשא אין עושין טיטני כלל: **אבל כותשין צקטנא.** דהוי
כלאחר יד דאינה אלא לתבלין: כי תניא נמי מסני'. דלעיל
מכתשת גדולה תניא ולא תימא מה טעם קאמר אלא תרתי
קחני וה"ק אין עושין טיטני כלל אפי' צקטנא ואין כותשין שאר
כתישות צמכתשת כגון דייסא וסתם מכתשת צגדולה קא מיירי:

רבא
לפי שהן מפיגין טעמן ופלפלין נמי מפיג טעמן מדלל קאמר איכא
צינייהו פלפלין אבן לפי מה שפירש צסס הגדולים דקי"ל דכל
הנדובין נדוכין כדרכן יש להחיר אפי' כי ידע מאי קדרה צעי לצשולי
ואפילו לא מפיג טעמו והמתמיר לדוכן מעי"ט הרבה ציחד יתצרך
צאלהיס וצסס המיוחד:

בב"ר רב ס"ד. פ"י ואפילו צבדר שאין ניטל בשבת כגון סיכי
זיירי ומוזרי א' דמודי צהו ר' שמעון אלא אימא לכל דבר
ואפילו לקדרה ואס תאמר ואכתי מאי מייתי דלימא לעולם צעי
שני וי"ל דכפ"ה דשיטת התלמוד כך היא דומיא דלא נחלקו קאמר
דנחלקו וכי היכי דלא נחלקו על התבלין ומלח עשה צמדוכין כדרכן
ציחד בלא שני דומיא דהכי נחלקו בית שמאי וצ"ה על מלח
צפני עמסה לדוכה כדרכה בלא שני:

תרת"י. כלומר למה לי למימר תרתי דסמרי אהדי אין עושין
טיטני הא חלקא ודייסא שפיר דמי דאין ערסא מרובה
והדר תני אין כותשין כלל כדפ"ה: **כי תניא נמי במתניתא**
קאמר אין עושין טיטני כלל אפי' צמכתשת קטנה ואין כותשין שאר
דצרים צגדולה אבן צקטנא וסתם מכתשת צגדולה היי כתישה כלאחר יד:

(א) [סנהדרין פ' ושי"ג]
(ב) ס"ח אלא שני וזוטא,
(ג) צכ"א טעף: יומר
מתבלין. (ד) פ"י ולא צבת אמת
אלא צפסס אמת זה חרס זה.
(ה) [אפי' רש"ל]. (ו) [אפי' רש"ל].
(ז) ודלא כדפירי רבינו שמואל
כל"ל ועי' צמוס' שבת קמא.
ד"ה ה"א. (ח) ס"ח אלו,
(ט) [גדע"ה. פ. ט]. (י) [ע"י רש"ל].
(יא) שבת קכ"ג.

הגרות הב"ח

(א) גב' אמר ליה רב
לחב. י"ב ס"ח א"ל רב
לרב אחא ברדלי רב
דלימא כ' (ב) ש"י ד"ה
מדוך הוא צוכנא ומכין בו
במדוכה כדרכו: (ג) ד"ה
דהוא צלל קליה. ואלו
מכה בהטייה צאלכסון:
(ד) ד"ה צוהי מנבח
כשהגריעין כשותבין
שמע קולין צכ"ג:
(ה) תוס' ד"ה איכא
צינייהו ידע מאי קדרה
צעי שני וצ"ה וצ"ה רב
אלפס דהואיל דשקלו
וטרו אמוראי אליצא צפני
(ו) ד"ה י' מינח וכו':
והשמה ניהא דמרי:

הגרות מהר"י

א' תוס' ד"ה בית הלל וכו'
דלס רי"ל ציי"ט היה לו
לפרש כדפירש ר"ח.
מנהיפו היתות וי"ל דלס
רי"ל ציי"ט כדפירש ר"ח
היה לו לפרש:

לעוי רש"י

פוקי"א [פ"ו] א"ח. קף
גדולה. כפקת. קרוישינ"ט.
נבחים.

מוסף תוספות

א. וכן דריא שמשע
מדוכני ליה בהלכות שבת
ולא תני ליה בהלכות יום
טוב. שיה טויה אלא
אימא. ב. במוריקא כלומר
דתבלין של כרכוס נמי
איכא בינייהו שהכרכוס
אינו מפיג טעמו אם נדוך
במערב. ר"ן. ג. עד שיהא
ב' חומרי. מפיג. ולא ידע
מאי קדרה בעי לבשו"י.
ת"ר. ד. הני מילי דאיכא
חד לישנא דמיקל לגמרי,
אבל הכא בכל חד וחד
איכא צד קולא וצד
חומרא. שם. ה. דליכא
למימר כפי הא הלך אחר
המיקל דהא לא ידענן
מאן מנייהו מחמי.
שפ"ה. ו. ושרי מירי דהוי
אשוחט ומבשל דשרי
לכ"ע. חוס' שנת קמא. ד"ה
היי פלפלי. ז. דגריה הוא
כח התבלין ואינום חריך כל
הדפנת טעם הייני שיש
כך וכולו לתקן הדבר
כשמרבה התבלין אבל
הפנת טעם שומין אבן
יכול לתקן שם. ח. כפרק
כל הדין (גדה דף יז).
השום קלוק שבער עליו
הלילה האוכלו מתחייב
בנפשו דרוח רעה שורה
עליהן חל"ש.